



A Gyermekjogi Civil Koalíció állásfoglalása az EU Gyermekjogi Stratégiájáról

A Gyermekjogi Civil Koalíció, mint Magyarország gyermekjogi-gyermekvédelmi civil szakmai hálózata őszintén üdvözli az Európai Unió régóta várt [Gyermekjogi Stratégiáját](#).

Egyetértünk abban, hogy olyan közös európai stratégiára van szükségünk, amely minden gyermekre kiterjed, és amely előmozdítja és támogatja a gyermekek jogát az őket érintő döntésekben való részvételhez.

Alapvetésként fogadjuk el mi is, hogy a gyermekek jogai emberi jogok. Ezért közös célunk annak biztosítása, hogy minden gyermek ki tudja aknázni a benne rejlő lehetőségeket, és vezető szerepet tudjon betölteni a társadalomban – legyen szó akár a méltányosságért és egyenlőségért folytatott küzdelemről, a demokrácia erősítéséről, akár a zöld és digitális kettős átállás elősegítéséről.

A világ szinte valamennyi állama által ratifikált, elfogadott ENSZ Gyermekjogi egyezménye elismeri, hogy minden gyermeknek joga van a lehető legjobb életkezdéshez, a boldogságban és egészségben való felnövekedéshez, valamint ahhoz, hogy teljes mértékben kibontakoztathassa a benne rejlő lehetőségeket. Ez magában foglalja a tiszta és egészséges bolygón való élethez, a védelmező és gondoskodó környezethez, a pihenéshez, a játékhoz, a kulturális és művészeti tevékenységekben való részvételhez, valamint a természeti környezethez és annak tiszteletben tartásához való jogot. A családok és a közösségek is meg kell, hogy kapják a szükséges támogatást ahhoz, hogy biztosíthassák a gyermekek jóllétét és fejlődését.

Még mindig túl sok gyermek jogai sérülnek súlyosan és rendszeresen. Például, a gyermekek továbbra is ki vannak téve az erőszak különböző formáinak; sokan társadalmi-gazdasági kirekesztést és megkülönböztetést szenvednek el, a gyermekek véleményét gyakran nem veszik eléggé figyelembe a számukra fontos kérdésekben.

Ahogy a Gyermekjogi Stratégia fogalmaz, a „Covid19-világjárvány súlyosbította a meglévő kihívásokat és egyenlőtlenségeket, és újakat hozott létre. A gyermekek még inkább ki lettek téve a kapcsolati erőszaknak, az online bántalmazásnak és a kizsákmányolásnak, valamint az internetes megfélemlítésnek és nőtt az interneten megosztott, gyermekek szexuális bántalmazását

ábrázoló anyagok száma. Az eljárások, például a menekültügy vagy a családgyesítés terén, késedelmet szenvedtek. A távtanulásra való átállás aránytalanul nagyobb mértékben érintette a nagyon fiatal gyermekeket, a sajátos nevelési igényű gyermekeket, a szegénységben élőket, a marginalizált közösségekben élő (például roma) gyermekeket, valamint a távoli és vidéki térségekben élő gyermekeket, akiknek nincs internetkapcsolatuk és informatikai eszközeik. Sok gyermek így nem jut hozzá a nap legtáplálóbb étkezéséhez, valamint azon szolgáltatásokhoz, amiket az iskolák nyújtanak. A világjárvány a gyermekek mentális egészségét is súlyosan érintette, és a jelentések szerint nőtt részükről a szorongás, a stressz és a magány érzése. Sokan nem tudtak részt venni a fejlődésükhöz és jóllétükhöz elengedhetetlen sport-, szabadidős, művészeti és kulturális tevékenységekben.”

Jelen állásfoglalásunkban szeretnénk megerősíteni az EU Gyermejjogi Stratégiájának egyes pontjait, valamint kiegészítve - elsősorban a Gyermejjogi Bizottsághoz 2019-ben benyújtott gyermejjogi [jelentésünk](#), valamint a 2021 márciusában az Emberi Jogi Tanácshoz benyújtott [jelentésünk](#) alapján - hazai vonatkozású megállapításokkal ajánljuk a javaslatokat a hazai döntéshozók figyelmébe.

1. A gyermekek és fiatalok aktív részvételének biztosítása a demokratikus életben

Egyetértünk mi is abban a Gyermejjogi stratégiában foglaltakkal, hogy a fiatalok aktív polgárok, változások előmozdítói. Európai szinten jó példákat ismerünk arra, hogy a különböző döntéshozatali szinteken hogyan mozdítják elő a gyermekek érdemi részvételét úgy, hogy az ténylegesen hatást gyakorol a közszférában hozott döntésekre.¹

Uniós szinten ezek közé tartoznak az [uniós ifjúsági párbeszéd](#) és a [Tanulósarok](#). A diákok hazai érdekképviselőit és a velük való konzultációt segíti például az Országos Diáktanács és Diáksparlament, az ADOM Mozgalom, a Gyermekek- és Ifjúsági Önkormányzati Társaság, a Nemzeti Ifjúsági Tanács és több civil szervezet, de a gyerekek véleményének figyelembevétele nem képezi szerves részét a szakpolitikai döntéshozatalnak.

Európában [csak minden negyedik gyermek gondolja](#), hogy jogait a társadalom egésze tiszteletben tartja, és a gyerekek jogok ismertsége és véleménynyilvánításhoz való joguk érvényesülése kapcsán itthon is sok a teendő. A 2019-es *Te hogy látod?* kutatás szerint 5-ből 4 gyerek hallott a kötelességeiről, de csak [5-ből 2-vel beszélgettek a jogairól](#). A helyi és országos döntéshozatalban a gyerekek negyede érzi úgy, hogy számít a véleménye, az iskolában ez a gyerekek felére, a családokban 10-ből 8 gyerekre igaz. A fiúk minden téren úgy érzik, hogy

¹ Ezért is kezdte el 2015-ben az UNICEF Magyar Bizottság a [Gyermekekbarát Település programot](#), vagy dolgozik fiatalokkal több gyermejjogi szervezet, mint a [Híntalovon Gyermejjogi Alapítvány](#), vagy az [UNICEF Magyar Bizottság](#) is. A gyermekek részvételét elősegítendő fogadta el az Alapvető Jogok Biztosas is 10/2020. (VIII. 28.) számú AJBH utasítását az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Gyermekekvédelmi Szabályzatáról.

jobban figyelembe veszik a véleményüket, mint a lányok, amely igazán a közügyekben látványos.

Egyetértünk az Európai Bizottsággal abban, hogy az EU-nak elő kell mozdítania és javítania kell a gyermekek inkluzív és rendszeres részvételét helyi, nemzeti és uniós szinten, és üdvözljük, hogy létrejöjjön egy új uniós gyermekrészvételi platform, amelyet az Európai Parlamenttel és a gyermekjogi szervezetekkel partnerségben hoznak létre annak érdekében, hogy biztosítsák a gyermekek fokozottabb részvételét a döntéshozatalban.

Habár az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága visszatérően kifogásolja, mindeközül Magyarországon nem került sor átfogó nemzeti stratégia és cselekvési terv kidolgozására a gyermekek jogainak széleskörű megismertetésére, különösen a gyermekek számára, s a gyermekek valódi részvételének biztosítása is gyermekcipőben jár.

Csatlakozunk ahhoz, ahogyan az Európai Bizottság is javasolta a tagállamoknak, hogy Magyarország is,

- hozzon létre a gyermekek részvételét szolgáló új mechanizmusokat helyi, regionális és nemzeti szinten, fejlesszék tovább a meglévőket, valamint biztosítsanak ezekre megfelelő forrásokat, többek között az Európa Tanács gyermekek részvételére vonatkozó önértékelési eszközén keresztül,
- tudatosságnövelő kampányok és képzési tevékenységek révén növeljék a gyermekek jogaival kapcsolatos tudatosságot és ismereteket, többek között a gyermekekkel és gyermekekért dolgozó szakemberek számára,
- az iskolai tantervekben helyi, regionális, nemzeti és uniós szinten erősítse meg az állampolgári ismereteket, az egyenlőség és a demokratikus folyamatokban való részvétel oktatását,
- támogassa az iskolák arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a tanulókat bevonják az iskolák mindennapi életébe és döntéshozatalaiba.

Továbbá javasoljuk, hogy

- dolgozzon ki és fogadjon el átfogó gyermekjogi stratégiát a Parlament, amely különös hangsúlyt fektet a gyermekjogok lehető legszélesebb körben történő ismertetésére, a gyermek legfőbb érdekeire, a hátrányos megkülönböztetés tilalmára és a gyermekek részvételére. Ez kapcsolódjon a valamennyi párt által elfogadott 47/2007. (V. 31.) számú “Legyen jobb a gyermekeknek” OGY határozattal megszületett 25 éves stratégiához a gyermekszegénység és társadalmi kirekesztettség megelőzése és kezelése érdekében, összhangban az európai uniós célkitűzésekkel és programokkal.

- a Kormány és az önkormányzatok hozzanak létre vagy erősítsék meg a társadalmi sokféleséget tükröző módon összehívott gyerekekből és fiatalokból álló tanácsadó testületeket.
- rendszeresen konzultáljon a gyermekekkel az őket érintő kérdésekben, és ezen konzultációk eredményeit vegye figyelembe a törvényhozás és a politikai döntéshozatal során, az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának 2020-ban megfogalmazott Záró észrevételeivel összhangban.
- erősítse meg a gyermekek érdemi, minőségi részvételének fokozására irányuló kezdeményezéseket, és segítse az olyan eszközök kidolgozását és népszerűsítését, amivel megelőzhető, hogy a gyerekek mások céljainak eszközévé váljanak, és azok az esetek, amikor részvételük nem az önkéntes, tájékozott véleménynyilvánításon alapul.
- biztosítsa, hogy a gyermekeket nem éri hátrány a szabad véleménynyilvánítás miatt, sem egyéni, sem kollektív szinten, és támogassa azt a folyamatot mind a gyerekek, mind a felnőttek körében, mely megelőzi a gyerekek véleménynyilvánításának és pártpolitikai állásfoglalásának összemosását.

2. Befogadó társadalom: inkluzív oktatás, egészségügy, szociális ellátás

Egyetértünk a Gyermekjogi Stratégiában foglaltakkal abban is, hogy támaszkodva az ENSZ Gyermekjogi Egyezményére, hogy minden gyermeknek - körülményeitől függetlenül - joga van az elérhető legmagasabb színvonalú egészségügyi ellátáshoz és minőségi oktatáshoz és szociális biztonsághoz. A szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyerekek nagyobb valószínűséggel szembesülnek nehézségekkel az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén, különösen a vidéki, távoli és hátrányos helyzetű területeken.

Abban is egyetértünk a Stratégiában foglaltakkal, hogy a gyermekkor az élet kulcsfontosságú szakasza, amely nagymértékben meghatározza későbbi fizikai és mentális egészséget. A gyermekek mentális egészségével kapcsolatos megoldatlan problémák nagy valószínűséggel elszigeteltséghez vezethetnek - nem függetlenül az oktatástól, a társadalmi befogadástól, társadalmi-gazdasági helyzettől és lehetőségektől -, s a digitális eszközök túlzott használata hasonlóan más függőséghez kiváltó ok és következmény is lehet. Minden gyermeknek joga van kulcskompetenciáinak és tehetségének fejlesztésére, a kora gyermekkortól kezdve, a teljes iskolai és szakképzés során, valamint a nem formális tanulási környezetben. Biztosítani kell az inkluzív, nem szegregált, minőségi oktatáshoz való hozzáférést, többek között faji vagy etnikai származásra, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosságra, állampolgárságra, tartózkodási jogállásra, nemre és szexuális irányultságra való tekintet nélkül, a megkülönböztetésmentes bánásmódról. A gyermekkori jólét és jóllét együttesen szolgálja a gyerekek örömteli gyermekkorát és jó esélyt a későbbi, felnőttkori sikerességre.

A Gyermekjogi Stratégia jelzi, hogy az oktatásból és képzésből lemorzsolódók még mindig a fiatalok mintegy 10 %-át teszik ki az EU-ban (és több mint 60 %-ot a roma fiatalok körében), és a tanulmányaikat megkezdőknek csak 83 % -a végzi el a felső középfokú tanulmányokat (a romák körében mindössze 28 %). [Az általános iskolás roma gyermekek 44 %-a szegregált általános iskolába jár](#), ami aláássa esélyeiket, hogy az oktatás későbbi szakaszaiban sikeresek legyenek. A fogyatékossgal élő gyermekek korán elhagyják az iskolát, és kevesebb fogyatékossgal élő tanuló szerez egyetemi diplomát (14,4 százalékpontos eltérés).

Magyarországon a roma gyermekek [hátrányos megkülönböztetése továbbra is](#) rendszerszintű és strukturális probléma.

Problémát jelent, hogy bár a jogszabályok alapján tilos egy gyermeket családjából kizárólag a család anyagi helyzetéből fakadó okok miatt kiemelni, bizonyított tény, hogy a szakellátásban lévő gyermekek legalább 30 százaléka szegénység miatt kerül alternatív gondozásba. Az alapvető jogok biztosa 2017-ben is vizsgálta a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek helyzetét. [A vizsgálat szerint](#) minden harmadik gyermek a családjában tapasztalt anyagi gondok miatt kerül állami gondoskodásba. Az elsősorban anyagi okból kiemelt gyerekek között [kutatások szerint](#) túlnyomó többségben vannak a roma gyerekek.

2020-ban az alapvető jogok biztosa (ombudsman) [vizsgálatot folytatott](#) egy állami fenntartású gyermekotthonban, ahol az ott gondozott gyermekek 51% -át elsősorban vagy kizárólag szüleik rossz életkörülményei és anyagi nehézségei miatt emelték családjukból. A változáshoz szükség lenne annak pontos meghatározására, hogy ilyen esetekben milyen felelősség terheli a helyi szolgáltatókat, fenntartó önkormányzatokat és az államot, hogy a minimálisan kielégítő életkörülményeket a szülők biztosítani tudják gyerekeik számára, és megfelelő segítséget kapjanak, ha életvezetési, gyermeknevelési problémáik vannak. Mindezekben túl szükséges, hogy a gyermekvédelmi szakemberek az alapellátás keretében olyan pénzügyi és módszertani eszközökkel rendelkezzenek, amelyek valóban alkalmasak a család egyben tartására.

[2019-es kutatás szerint](#), 2007 és 2010 között a 0–5 éves gyermekek közül a szegény háztartásban élők aránya 20 százalék körül ingadozott. 2011-től 2014-ig nőtt a szegény 0–5 évesek aránya; 2014-ben 27 százalék volt. Hasonló időbeli trend rajzolódik ki a 0–17 éves korcsoportban is: 2007 és 2010 között nagyjából 20 százalékuk élt szegény háztartásban, és ez az arány 2014-ig 25 százalékra emelkedett. 2014 után mindkét indikátor értéke a 2011 előtti évek átlagánál alacsonyabb értékre esett vissza.

Széles körben igazolt évtizedek óta hazánkban, hogy [roma gyerekeket indokolatlanul fogyatékosnak minősítenek szakemberek](#), okán és így speciális szükségletű gyermekek

osztályaiba vagy iskolákba kerülnek, ahol azonban ugyancsak nem kapják meg az optimális fejlődésükhöz szükséges segítséget. Ezek az elkülönített oktatási formák nem elfogadhatók sem a roma gyermekek, sem a fogyatékossgal élő gyermekek számára, de az integrált, inkluzív pedagógiai programok alkalmazásának a feltételei sem kellően biztosítottak.

Magyarországon több mint 35 ezer gyermek él valamilyen fogyatékossgal. [A statisztikák szerint](#) a sajátos nevelési igényű gyermekek száma nő, ennek ellenére az oktatási rendszer hiányosságai miatt legtöbbször még mindig elkülönítetten foglalkoznak velük. Az oktatáshoz, valamint az egészségügyi és szociális ellátásokhoz való hozzáférésük sem elégséges, és ez azokra a gyermekekre is igaz, akiket (más okok miatt ugyan, de) kiemelték a családjukból. Egy [jelentés szerint](#) 2017-ben 829 fogyatékossgal élő gyermek élt fogyatékossgal élöket ellátó intézményekben.

Egy friss, gyermekegészségüggyel foglalkozó [kutatás](#) szerint a szegényebb gyerekek egészségi állapota általánosságban rosszabb, mint a jobb társadalmi körülmények között élő gyermekeké, a szakrendelői vizitek gyakoriságában jól érzékelhető lemaradásban vannak az utóbbiakhoz képest. A jelentés foglalkozik azzal is, hogy a gyerekeket még magzati korban ért károsodások erős társadalmi meghatározottsága egyértelmű: a szegények gyerekeit az átlagnál jóval nagyobb mértékben sújtják a visszamaradt magzati növekedéshez kapcsolódó rendellenességek.

A legutóbbi, 2021-ben kiadott [ECPAT országjelentés](#) hivatkozva, hogy a gyermekek és különösképpen a roma kisebbség tagjai továbbra is sokkal nagyobb mértékben ki vannak a téve a szegénység kockázatának, mint a lakosság többi része. 2019-ben a 0–16 év közötti gyermekek 21,6%-át és a 16–24 év közötti fiatalok 23,5%-át veszélyeztette a szegénység vagy a társadalmi kirekesztettség, míg az össznépeség esetében 18,7% volt érintett.

Csatlakozunk ahhoz, ahogyan az Európai Bizottság is javasolta a tagállamoknak, hogy Magyarország is,

- A Tanács keretében mielőbb fogadja el az [Európai Gyermekek Garancia program](#) létrehozásáról szóló tanácsi ajánlásra irányuló bizottsági javaslatot, és hajtsák végre annak rendelkezéseit,
- kiemelt célcsoportként azonosítsa a gyermekeket a mentális egészségről szóló nemzeti stratégiájában;
- építsen hálózatokat a családokkal, az iskolákkal, a fiatalokkal és a gyermekek mentális egészségével foglalkozó egyéb érdekelt felekkel és intézményekkel.

- törekedjen az európai oktatási térségen belül javasolt célok elérésére,
- folytassa az Európai Bizottsággal szoros együttműködésben a 2021–2024-es időszakra vonatkozó, az integrációról és a befogadásról szóló cselekvési tervben 54 ajánlott valamennyi releváns intézkedés teljes körű végrehajtását az oktatás és képzés területén.

Továbbá javasoljuk Magyarországnak, hogy

- Szüntesse meg a roma gyermekek megkülönböztetésének minden formáját, beleértve az oktatásban meglévőket is, szüntesse meg az állami fenntartású köznevelési intézményeken belüli és intézmények közötti jogellenes elkülönítést és dolgozza ki az elkülönített gyermekek inkluzív oktatáshoz való hozzáféréseinek rövid és hosszú távú stratégiáját. Teremtse meg a jogszabályi feltételeit annak, hogy a nem állami fenntartású intézmények se idézhessék elő, illetve ne erősíthessék az intézmények közötti szegregációt.
- A roma gyerekek oktatáson belüli diszkriminációjával szembeni hatékony fellépés érdekében gyűjtse adatot a szegregált oktatásban részesülő roma gyermekek számáról, arányáról intézményi szinten. Vizsgálja felül a jelenleg integrációt célzó programok célcsoportjait meghatározó fogalmakat (hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet), és dolgozzon ki olyan fogalmakat, amelyek valóban alkalmasak a leghátrányosabb helyzetű, többségében roma gyerekek elérésére.
- Folytassa a roma gyerekek indokolatlan fogyatékosnak nyilvánításával szemben tett intézkedéseit, azok hatásának méréséhez gyűjtse adatot, készítsen értékelést, kutatást, s végezzen utánkövetést a speciális oktatásba terelt roma gyerekek arányáról, számáról.
- Készítsen egy speciális protokollt és integrált módszertant a családokkal foglalkozó szakemberek számára a roma családok strukturális diszkriminációjának megakadályozása érdekében. Teremtse meg a feltételeit annak, hogy a gyakorlatban is érvényesülni tudjon az anyagi veszélyeztetettség okán való kiemelés tilalma. Gyűjtse adatot, készítsen értékelést és végezzen utánkövetést a gyermekvédelmi szakellátásba került roma gyerekek arányáról, számáról.
- Fogadjon el olyan intézkedéseket, hogy egyetlen gyermeket se emelhessenek ki családjából lakhatási krízis miatt. Tegye elérhetővé valamennyi rászoruló család számára az átmeneti lakhatást biztosító intézményeket és vezessen be egyéb támogató intézkedéseket - főként a hosszabb távon megoldást jelentő támogatott lakhatást, hogy a gyermekek családból való kiemelését valóban csak legvégső megoldásként alkalmazzák.

- Módosítsa a nemzeti köznevelési törvényt a fogyatékossgal élő gyermekek, beleértve a magas szintű támogatási szükségletű gyermekek befogadó oktatásának biztosítása érdekében.
- Folytassa a fogyatékossgal élő személyek jogainak és esélyegyenlőségének biztosítása terén elért pozitív eredmények felé vezető utat többek között azáltal, hogy elegendő forrást allokál a fogyatékossgal élő gyermekeket befogadó oktatási rendszerének fejlesztésére, valamint elegendő és megfelelő helyi szintű támogatási szolgáltatást nyújt a fogyatékossgal élő személyek számára, valamint elősegíti a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének biztosítását.
- Tegye meg a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek megfelelő oktatáshoz férhessenek hozzá, a tankötelezettség gyakorlásának módját (iskolába járás/egyéni tanrend) a gyermekek igényeihez mérjék és ne az intézményrendszer adottságaitól tegyék függővé. Ennek érdekében biztosítsák az inkluzív nevelést nyújtó intézmények számának növelését, a pedagógusok továbbképzését, a támogató személyzet (pl. pedagógiai asszisztens) biztosítását és a megfelelő, kis létszámú osztályok indításának lehetőségét.
- Helyezze hatályon kívül a Gyvt 7. § (2) bekezdés a) pontját, és a többes testvérpárok valamint a fogyatékossgal élő gyermekek számára is kezelje prioritásként a nevelőszülőknél történő elhelyezést, valamint elérhető, megfizethető és megfelelő szociális ellátást, egészségügyi ellátást, oktatást és egyéb, a családokhoz közeli szolgáltatást biztosítson és ehhez megfelelő számú, felkészített nevelőszülő.

3. Erőszakmentes gyermekkor

A Gyermekjogi Stratégia úgy fogalmaz, hogy becslések szerint minden évben a világon a gyermekek felét éri valamilyen formában erőszak. Az [UNICEF 2020-as jelentése](#) szerint a világon a 2 és 4 év közötti gyermekek közel háromnegyede rendszeresen szenved el testi fenytést és/vagy lelki erőszakot a szülők és gondozók részéről. [Európában minden ötödik](#) gyermek áldozatául esik a szexuális erőszak valamilyen formájának, míg [az EU-ban az emberkereskedelem áldozatainak közel egynegyede gyermek](#) – többségükben szexuális kizsákmányolás céljából emberkereskedelem áldozatává vált lányok.

Ahogy az a legfrissebb [magyar adatok](#) is alátámasztják, a Covid19-világjárvány az erőszak bizonyos formáinak – például a kapcsolati erőszaknak – a növekedéséhez vezetett, ezért javítani kell a gyermek-segélyvonalak (116 111) és eltűnt gyermekek felkutatására fenntartott európai forróvonalak (116 000) kapacitását és az azokhoz való hozzáférést.

Magyarországon nem áll rendelkezésre megfelelő számú azonnali lelki segítséget biztosító telefonszolgálat. 2017-ben mindössze 18 telefonvonal működött a lakosságszámhoz és az egészségügyi minimumfeltételekhez mért 25 szolgáltatás helyett. 2020-ban az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) forgalma megduplázódott, és a kormány fejlesztette a segélyvonal kapacitásait.

Annak ellenére, hogy a testi fenytést tiltja a Gyvt., az UNICEF Magyarország 2020-ban megrendelt kismintás kutatása szerint a szülők 38% -a még mindig úgy gondolja, hogy egy pofon megengedett. A tiltás 2005.évi bevezetése óta egyetlen kormányzati kampány, átfogó program nem indult Magyarországon a jogszabályi tiltás és okainak megismertetése érdekében, a testi fenytés és megalázó bánásmód káros hatásairól és az alternatív, erőszakmentes nevelés, gondozás lehetséges módjairól, sem a szakemberek, sem a szülők, sem a gyerekek, sem a szélesebb közvélemény számára.

Az UNICEF 2018-as globális tanulmánya szerint a 13-15 év közötti magyar gyermekek 51% -a számolt be arról, hogy találkoztak az iskolában erőszakkal akár áldozatként, akár elkövetőként. Az oktatási jogok biztosának és az alapvető jogok biztosának számos jelentése feltárja a gyermekek bántalmazását és zaklatását az iskolákban. A nemzetközileg elismert és működő [KIVA programot](#) a korábbi tervek ellenére nem vezették be az iskolákba, noha ez és más iskolai konfliktuskezelésre-, megelőzésre fókuszáló technika ismert, amely igazoltan jelentősen csökkenti az iskolai erőszak előfordulását és más tekintetben is támogatja a sikeres iskolai munkát, a gyerekek, pedagógusok és szülők együttműködését.

Az ombudsman több jelentésben vizsgálta a gyermekek bántalmazása és bántalmazása elleni intézkedéseket a különböző gondozási intézményekben.

Magyarország ugyan jelentős erőfeszítéseket tett a gyermekek szexuális kizsákmányolásának megszüntetése, valamint az áldozatok védelme és azonosítása terén, ennek ellenére továbbra is vannak szabályozási és gyakorlati hiányosságok.

A legutóbbi [ECPAT országjelentés](#) hivatkozva, hogy a szexuális kizsákmányolás áldozatává válásának veszélye nagyobb azon gyermekek körében, akiket családjukból kiemeltek, és állami gondozásban élnek. 2019-ben a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek száma több mint 20.000 volt.

Az ombudsman [2011-ben](#) és 2018-ban folytatott vizsgálatot a gyermekek prostitúciós célú kizsákmányolásának területén. A vizsgálatok rámutattak, hogy 11–13 éves kor közötti

gyermek is váltak prostitúciós célú kizsákmányolás áldozatává, az áldozattá válás veszélye azonban fokozottabban van jelen a 14–18 éves korosztályban.

A legújabb, 2015-2016-os [EU-adatgyűjtés szerint](#) a vizsgált kétéves időtartamban 615 magyar gyermeket regisztráltak Európában szexuális kizsákmányolás áldozataként.

Csatlakozunk ahhoz, ahogyan az Európai Bizottság is javasolta a tagállamoknak, hogy Magyarország is,

- növelje a tudatosságot és fektesse be a kapacitásépítésbe és az intézkedésekbe: az erőszak hatékonyabb megelőzése, az áldozatok és a tanúk védelme érdekében, a gyermek gyanúsítottak vagy vádlottak számára szükséges biztosítékokkal együtt,
- nyújtson megfelelő támogatást az erőszakot elszenvedő, sajátos kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekeknek, valamint az iskolákban előforduló erőszakkal szemben,
- fejlessze a gyermekvédelmi rendszerek működését nemzeti szinten, különösen: javítsa a gyermeksegélyvonal (116 111) és eltűnt gyermekek felkutatására fenntartott európai forróvonal (116 000) működését, többek között finanszírozás és kapacitásépítés révén,
- mozdítson elő olyan nemzeti stratégiákat és programokat, amelyek felgyorsítják az intézményi kitagolást és a minőségi, családi és közösségi alapú gondozási szolgáltatásokra való áttérést, többek között megfelelő hangsúlyt helyezve a gyermekeknek a gondozás elhagyására való felkészítésére, beleértve a kísérő nélküli migráns gyermekeket is.

Továbbá javasoljuk, hogy

- indítson figyelemfelhívó kampányt a gyermekek testi fenyegetésének és más, a gyermekek elleni erőszakos cselekmények megtiltása érdekében.
- biztosítson továbbképzést és szupervíziót a gyermekvédelmi alap-és szakellátásban dolgozók, valamint a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek számára, illetve különböző eszközök rendelkezésre bocsátása az intézményekben és nevelőcsaládokban előforduló erőszak megakadályozása érdekében.
- biztosítson anyagi és szakmai támogatást az iskolai erőszak megelőzése érdekében (pl. vezesse be országos szinten a KIVA programot).

- hozzon létre segélyközpontot, speciális terápiával az erőszakot (kiemelt figyelemmel a szexuális erőszakot) elszenvedett gyermekek és fiatalok számára, 0-24 működéssel elérhető ingyenes segélyvonallal.
- intézkedjen a gyermekek testi fenyítésének valódi tilalmának érvényesítése érdekében, és ösztönözze az erőszakmentes, pozitív fegyelmezés formáit.
- tegyen intézkedéseket a gyermekre érzékeny mechanizmusok bevezetése érdekében az esetek bejelentésének megkönnyítése és előmozdítása érdekében, valamint annak biztosítására, hogy a panaszkezelési mechanizmusok gyermekbarátak és online-offline elérhetőek legyenek, különös figyelmet fordítva az alternatív gondozás intézményeire és a fogvatartási létesítményekre. Gondoskodjon az esetek gyors rögzítéséről és kivizsgálásáról, valamint az elkövetők elleni büntetőeljárásáról és a megfelelő szankcionálásáról.
- biztosítsa a szakemberek megfelelő képzését és felügyeletét a gyermekotthonokban, és biztosítsa a gyermekeknek a támogatási szolgáltatásokhoz való hozzáférést az intézményi erőszak megelőzése érdekében.

4. Gyermekbarát igazságszolgáltatás

A Gyermekjogi Stratégia hivatkozza, hogy a [bírósági eljárásokat életkorukhoz és szükségleteikhez kell igazítani](#), tiszteletben kell tartani valamennyi jogukat, és elsődleges figyelmet kell fordítani a gyermek legjobb (mindenek felett álló) érdekeire. Bár az e területen tett uniós fellépés eddig is jelentős volt, és az Európa Tanács keretében született [Gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatás](#) is már egyre több tagállamban mutat eredményeket, a Gyermekjogi Stratégia szerint a nemzeti igazságszolgáltatási rendszereknek még jobban fel kell készülniük a gyermekek szükségleteinek és jogainak kezelésére: a szakemberek nem minden esetben rendelkeznek megfelelő képzéssel ahhoz, hogy a gyermekekkel az életkoruknak megfelelő módon kommunikáljanak, többek között az eljárás eredményeiről, valamint hogy szem előtt tartsák a gyermek legjobb érdekeit. [A kiskorú meghallgatáshoz való jogát nem mindig tartják tiszteletben](#), és nem minden esetben állnak rendelkezésre olyan mechanizmusok, amelyek elkerülhetővé teszik a gyermek többszöri meghallgatását vagy bizonyításvételben való részvételét.

Csatlakozunk ahhoz, ahogyan az Európai Bizottság is javasolta a tagállamoknak, hogy Magyarország is

- támogassa az igazságügyi képzést nyújtó szolgáltatókat és az összes érintett szakmai szervezet a gyermek jogainak, valamint a gyermekbarát és hozzáférhető

igazságszolgáltatásnak a tevékenységük során való érvényesítése érdekében. E célból különítsék el a szükséges forrásokat a fenti kapacitásépítési tevékenységekre, és használják ki az Alapjogi Ügynökség támogatását az olyan témákkal kapcsolatos kapacitások megerősítése érdekében, mint a gyermekbarát igazságszolgáltatás és a migráns gyermekek,

- dolgozza ki a bírósági eljárás hatékony alternatíváit: az őrizet alternatíváitól a helyreállító igazságszolgáltatás és a polgári ügyekben történő közvetítés igénybevételéig,
- hajtsa végre az Európa Tanácsnak a bebörtönzött szülők gyermekeiről szóló ajánlását,
- erősítse meg a gyámsági rendszereket valamennyi kísérő nélküli gyermekre vonatkozóan, többek között az Európai Gyámügyi Hálózat 82 tevékenységeiben való részvétel révén,
- fokozza a határokon átnyúló ügyekben folytatott együttműködést a gyermekek jogainak teljes körű tiszteletben tartása biztosításának érdekében.

Továbbá javasoljuk, hogy

- emelje vissza a büntethetőség általános alsó korhatárát 14 évre (az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának visszatérő ajánlásának (2014, 2020) megfelelően, valamennyi bűncselekmény esetében.

5. Biztonságos digitális környezet a gyermekek számára

A Gyermekjogi Stratégia hangsúlyos része a gyermekek védelme és a jogaik érvényesülése digitális környezetben. Nagyon fontos alapvetést erősít meg a Stratégia azzal, hogy kimondja, az új technológiák használata számos lehetőséget nyitott meg a gyermekek számára. A gyermekek már nagyon fiatal koruktól kezdve online környezetben is játszanak, alkotnak, tanulnak, kommunikálnak és fejezik ki magukat. A digitális technológiák lehetővé teszik a gyermekek számára a globális mozgalmakban való részvételt és az aktív polgári szerepvállalást. Veleszületett digitális jártasságuknak köszönhetően ügyesebben boldogulhatnak a fokozottan digitalizált és hálózati oktatásban, majd a későbbiekben a munkaerőpiaci rendszerekben. A digitális eszközök használata segítheti a fogyatékossgal élő gyermekeket abban, hogy online tanulhassanak, kommunikálhassanak és szabadidős tevékenységekben vehessenek részt, továbbá, hogy csatlakozhassanak az internetre, feltéve hogy ezek az eszközök akadálymentesek.

A Stratégia rögzíti, hogy a gyermekek online jelenléte azonban – hatékony szülői felügyeleti/életkor-ellenőrző rendszerek hiányában – növeli a káros vagy jogellenes online tartalmaknak, például a gyermekek szexuális bántalmazását vagy kizsákmányolását ábrázoló anyagoknak, a pornográfiának és felnőtt tartalmaknak, a szextingnek, az online

gyűlöletbeszédnek vagy a félretájékoztatásnak és dezinformációnak való kitettségüket. A képernyőknek és az online tevékenységeknek való túlzott kitettség aggályos a gyermekek egészsége és mentális jólléte szempontjából. A Covid19-világjárvány jelentősen növelte a gyermekek online töltött idejét az egyre inkább az interneten folyó iskolai, kulturális és társadalmi élet miatt. Ez megnövekedett online kockázatokhoz és a digitális egyenlőtlenségek felerősödéséhez vezetett.

A Klebelsberg Központ számításai szerint az állami fenntartású iskolák csaknem negyvenezer diákja [maradt ki](#) a digitális oktatásból, miután otthon nincsenek meg a megfelelő eszközeik – számítógép vagy tablet.

Civil szervezetek kutatása szerint a digitális tenrendre való áttérés legnagyobb vesztesei a nehéz sorsú, zömmel roma gyerekek. A [felmérések szerint](#) a szegregált oktatásban részesülő roma gyerekek 30%-a egyáltalán nem tudott bekapcsolódni az oktatásba a járvány első hulláma alatt, ennek az eszköz, internet hozzáférés és a szülők digitális kompetenciáinak hiánya mellett az is oka volt, hogy a lakhatási szegénységben élő gyerekeknél hiányzott a tanulás otthoni tere.

Saját [tapasztalatunk szerint](#) is 2021-ben nagy kihívást jelentett az, hogy a járvány harmadik hullámára sem sikerült elérni, hogy minden gyerek képes legyen bekapcsolódni az online felületre terelődött oktatásba, továbbra is a digitális eszközök hiánya az egyik legnagyobb akadálya annak, hogy a szegénységben élő gyerekek egyszerűen nem férnek hozzá az oktatáshoz.

Mindeközben egy 2020-as reprezentatív kutatás szerint [a gyerekek ötöde nem érzi magát biztonságban az interneten](#), ahol a reklámok után a nem megbízható vagy félrevezető információk, álhírek zavarták őket leginkább.

Csatlakozunk ahhoz, ahogyan az Európai Bizottság is javasolta a tagállamoknak, hogy Magyarország is

- biztosítson ténylegesen egyenlő hozzáférést minden gyermek számára a digitális eszközökhöz és a nagy sebességű internetkapcsolathoz, a digitális jártassághoz, az akadálymentes online pedagógiai segédanyagokhoz és oktatási eszközökhöz stb.,
- támogassa a gyermekek és szüleik alapvető digitális készségeinek fejlesztését a [Lakossági Digitális Kompetencia kereten](#) keresztül,
- az oktatás részeként támogassa a médiatudatossági intézkedéseket annak érdekében, hogy a gyermekek képesek legyenek kritikusan értékelni az online tartalmakat és felismerni a dezinformációt, valamint a visszaélészerű anyagokat,

- segítsék és mozdítsák elő az EU által társfinanszírozott [Biztonságosabb Internet Központok](#) munkáját, valamint támogassák a gyermeksegélyvonalakat és -forróvonalakat az online kommunikációs csatornák kialakításában,
- ösztönözze a gyermekek és különösen a lányok részvételét a természettudományos, technológiai, műszaki tudományos és matematikai (STEM) tanulmányokban, továbbá számolják fel a nemi sztereotípiákat ezen a területen a digitális munkaerőpiacon biztosított esélyegyenlőség érdekében.

Továbbá javasoljuk, hogy

- a magyarországi [Digitális Gyermekvédelmi Stratégia](#) keretében elérhető programok, így különösen a pedagógusoknak készült médiaműveltséget fejlesztő tanórák ([Digitális káprázatok](#)), az új médiajelenségek oktatását segítő [kisfilmek](#), a szülőknek szóló [digitális médiaműveltség program](#) elemei, valamint az iskolás korú fiataloknak szánt ún. kortárs médiasegítő [netmentor](#) programok váljanak minél szélesebb körben ismertté.

2021. Gyereknep

A Gyermekjogi Civil Koalíció részéről:

Alapítvány az örökbefogadó és nevelőszülőkért
 Család, Gyermek, Ifjúság Közhasznú Egyesület
 Gyerekesély Egyesület (GYERE)
 Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány (CFCF)
 European Roma Rights Centre (ERRC)
 Főnix Mozgalom
 Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány
 Igazgyöngy Alapítvány
 Jogismeret Alapítvány
 Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány
 Közép Európai Mediációs Egyesület (KEMI)
 Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség
 Magyar Pedagógiai Társaság Gyermekérdekek Szakosztálya- Korczak Munkabizottság
 Magyarországi Terre des hommes Alapítvány "Lausanne"
 Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ)
 Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen (NANE)
 PATENT Egyesület

Pressley Ridge Magyarország Alapítvány
Rosa Parks Alapítvány
Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ)
SOS Gyermekfalvak Magyarország
Társaság a Szabadságjogokért (TASZ)
UNICEF Magyarország
Validity Alapítvány
Világszép Alapítvány

és egyéni szakértők, mint

Aczél Anna
Békés Zoltán
Bíró Dalma
Cserey Miklós - Szülőnek lenni program
Dr. Erdősné dr. Szeibert Orsolya
Dr. Hegedűs Judit
Dr. Katonáné dr. Pehr Erika
Dr. Lux Ágnes
Dr. Mátyók Fanni
Dr. Parti Katalin
Dr. Rácz Andrea
Dr. Révész Magda
Dr. Szotyori-Nagy Viktória
Dr. Tóth Zsófia
Negrea Vídia
Toma Andrea